

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe KÖME AKPULAT
Dr. Öğr. Üyesi Ledün AKDENİZ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ **HUKUKU**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR.....	XXVII

BİRİNCİ BÖLÜM İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU'NUN KİŞİ VE FAALİYET BAKIMINDAN KAPSAMI

I. HER ÇALIŞANIN SAĞLIK VE GÜVENLİK KORUMASINA ALINMASI AMACI	1
II. KAPSAMA ALINAN KİŞİLER VE FAALİYETLER.....	4
A. Çalışanlar.....	4
1. Kanunda Benimsenen Çalışan Kavramı.....	4
2. Kapsama Giren Çalışanlar ve Faaliyetler.....	5
a. İşçiler.....	5
b. Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri.....	7
B. Çıracak ve Stajyerler.....	10
C. İşverenler	11
D. İşveren Vekilleri	13
III. KAPSAM DIŞINDA BIRAKILAN KİŞİLER VE FAALİYETLER.....	15

A. Genel Olarak.....	15
B. Türk Silahlı Kuvvetleri, Genel Kolluk Kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının Faaliyetleri.....	20
C. Afet ve Acil Durum Birimlerinin Müdahale Faaliyetleri.....	21
D. Ev Hizmetleri.....	22
E. Çalışan İstihdam Etmeksizin Kendi Nam ve Hesabına Mal ve Hizmet Üretimi Yapanlar.....	23
F. Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik İnfaz Hizmetleri Sırasında, İyileştirme Kapsamında Yapılan İşyurdu, Eğitim, Güvenlik ve Meslek Edindirme Faaliyetleri.....	23
IV. İŞYERİ KAVRAMI, İŞYERİNİN GİRDİĞİ TEHLİKE SINIFININ ÖNEMİ VE BELİRLENMESİ	25
A. İşyeri Kavramı	25
1. Tanımı ve Kapsamı.....	25
B. İşyerinin Girdiği Tehlike Sınıfı.....	28
1. Tehlike Sınıfı Kavramı	28
2. İşyerinin Girdiği Tehlike Sınıfının Önemi	28
3. Tehlike Sınıfının Belirlenmesi.....	29
V. İSG KATİP SİSTEMİ	31

İKİNCİ BÖLÜM

İŞVERENLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI BULUNDURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	33
A. Genel Olarak.....	33
B. İş Güvenliği Uzmanının Tanımı ve Nitelikleri	33
C. Sertifikaya Sahip Olma Koşulları.....	34
D. İş Güvenliği Uzmanlığı Belgesi	34
1. Belge Sınıflandırması	34
2. Sektörel İş Güvenliği Uzmanlığı Belgesi.....	36

E. İş Güvenliği Uzmanının Görev Yapabileceği İşyerleri	37
F. Bazı İşyerlerinde İş Güvenliği Uzmanı Bulundurma Yükümlülüğünün Başlangıcı.....	38
G. İş Güvenliği Uzmanının Asgari Çalışma Süreleri.....	39
H. İş Güvenliği Uzmanının Görevleri.....	40
I. İş Güvenliği Uzmanının Yetkileri.....	43
J. İş Güvenliği Uzmanının Yükümlülükleri.....	43
K. İş Güvenliği Uzmanının Sorumluluğu.....	44
L. Onaylı Defter	47
1. Tanzim Edilmesi.....	47
2. İçeriği.....	48
3. Deftere Yazılmasının Tebliğ Yerine Geçmesi.....	49
II. İŞYERİ HEKİMİ BULUNDURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	49
A. Genel Olarak.....	49
B. Çalışanlara İşyeri Hekimliği Hizmeti Sunulması.....	50
C. İşyeri Hekiminin Taşınması Gereken Nitelikler.....	51
1. Sınavda Başarı Göstermesi Gereken Hekimler	52
2. Sınavdan Muaf Tutulan Hekimler	52
3. İşyeri Hekimliği Görevinin İşverence Üstlenilmesi	53
D. İşyeri Hekiminin Görevleri.....	54
1. İşyeri Hekiminin Rehberlik Görevi	54
2. İşyeri Hekiminin Risk Değerlendirmesi Görevi.....	56
3. İşyeri Hekiminin Sağlık Gözetimi Görevi	56
4. İşyeri Hekiminin Eğitim, Bilgilendirme ve Kayıt Görevi..	58
5. İşyeri Hekiminin İlgili Birimlerle İşbirliği Görevi.....	59
E. İşyeri Hekiminin Yetkileri.....	59
F. İşyeri Hekiminin Yükümlülükleri.....	60
G. İşyeri Hekiminin Mesleki Bağımsızlığı	62
H. İşyeri Hekiminin Sorumluluğu.....	63
I. İşyeri Hekimlerinin Çalışma Süreleri.....	64
J. İşyeri Hekiminin Hukuki Statüsü	65

III. DİĞER SAĞLIK PERSONELİ ÇALIŞTIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	68
A. Genel Olarak.....	68
B. Diğer Sağlık Personelinin Taşınması Gereken Nitelikler.....	68
C. Diğer Sağlık Personelinin Görevleri	69
D. Diğer Sağlık Personelinin Yetkileri	70
E. Diğer Sağlık Personelinin Yükümlülükleri	71
F. Diğer Sağlık Personelinin Sorumluluğu	71
G. Diğer Sağlık Personelinin Çalışma Süreleri	71
IV. İŞYERİ SAĞLIK GÜVENLİK BİRİMİ KURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	72
A. Tanımı.....	72
B. Oluşumu	73
C. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Biriminin Sağlaması Gereken Koşullar	73
D. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Biriminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları	74
E. Yükümlülüğe Uymamanın Yaptırımını	76
F. Yükümlülük Kapsamında Olmayan İşyerlerinde Sağlanması Gereken Koşullar.....	76
V. RİSK DEĞERLENDİRMESİ	77
A. Genel Olarak.....	77
B. Risk Değerlendirilmesinde Öne Çıkan Kavramlar	81
1. Risk ve Risk Değerlendirilmesi	82
2. Önleme	82
3. Ramak Kala Olay	82
4. Kabul Edilebilir Risk Seviyesi	83
C. Risk Değerlendirilmesi Ekibi.....	83
D. Risk Değerlendirilmesi Aşamaları.....	84
1. Tehlikelerin Tanımlanması.....	85
2. Risklerin Belirlenmesi ve Analizi.....	86

3. Risk Kontrol Adımları.....	87
4. Dokümantasyon.....	88
5. Risk Değerlendirilmesinin Yenilenmesi	88
E. Risk Değerlendirilmesinde Özel Durumlar	89
1. Büyük Endüstriyel Kaza Önleme Politika Belgesi veya Güvenlik Raporu Hazırlanması Gereken İşyerlerinde.....	89
2. Aynı Çalışma Alanında Birden Fazla İşveren Olması Durumunda.....	89
3. Alt İşveren İlişkisinin Kurulduğu İşyerlerinde	90
F. Çalışanların Bilgilendirilmesi	90
G. Risk Değerlendirilmesi Rehberleri.....	91
VI. SAĞLIK GÖZETİMİ	91
A. Sağlık Gözetimi Kavramı	91
B. Yükümlülüğün Kapsamı.....	94
1. Sağlık Muayenesinin Yaptırılması	94
a. İşe Giriş Sırasında.....	95
b. İş Değişikliğinde.....	95
c. Yeniden İşe Dönüşte.....	96
d. Periyodik Sağlık Muayenesi	96
2. Sağlık Raporu Alınması	98
a. Genel Olarak.....	98
b. Raporun İşyeri Hekiminden Alınması.....	99
c. Rapora İtiraz.....	101
C. Yaptırım	102
D. İstirahat Raporları	103
VII. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINI BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	106
VIII.ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ.....	108
A. Genel Olarak.....	108

B. Çalışanların Bilgilendirilmesi Yükümlülüğü ile İlgili Düzenlemeler İçeren Bazı Yönetmelikler	110
1. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	110
2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği.....	111
3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği.....	112
4. Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	112
5. Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik.....	113
6. Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik.....	114
7. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	114
8. Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik.....	115
9. Diğer Yönetmelikler.....	116
IX. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ	117
A. Genel Olarak.....	117
B. İşverenin Eğitim Yükümlülüğünün Kapsamı.....	118
C. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri Türleri.....	119
1. İşe Başlama Eğitimi.....	119
2. Temel Eğitim.....	120
3. Uyarılma Eğitimleri.....	120
4. İlave Eğitim	121
5. Bilgi Yenileme Eğitimi.....	121
6. Uzaktan Eğitim	122
D. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminde Özellik Arz Eden Durumlar.....	122
1. Geçici İş İlişkisi Kurulması Halinde.....	122
2. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Kurulması Halinde	124

3. Özel Politika Gerektiren Grupların Eğitimi	125
4. Özel Görevi Bulunan Çalışanların Eğitimi.....	125
a. Çalışan Temsilcilerinin Eğitimi.....	125
b. Destek Elemanlarının Eğitimi.....	125
c. Çırak ve Stajyerlerin Eğitimi.....	126
E. Eğitimin Maliyeti	126
F. Çalışanların Yükümlülükleri.....	127
G. Temel Eğitim Süresi	127
H. Eğitim Programlarının Hazırlanması.....	128
I. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Verilmesi ve Belgelendirilmesi	129
J. Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Mesleki Eğitim	129
X. ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ BELİRLEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ .. 130	
A. Genel Olarak.....	130
B. Çalışan Temsilcisinin Belirlenmesi.....	130
C. Çalışan Temsilcisi Sayısı.....	131
D. İşyerinde Yetkili Sendika veya Sendikalar Bulunması.....	132
E. Çalışan Temsilcisinin Yetki ve Yükümlülüğü.....	133
F. Çalışan Temsilcisinin Eğitimi.....	135
XI. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KURULU OLUŞTURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	136
A. Genel Olarak.....	136
B. Yükümlülüğün Kapsamı	137
1. İşyerinde En Az Elli Çalışan Bulunması	137
2. Altı Aydan Fazla Süren Sürekli İşlerin Yapılması.....	137
3. Asıl İşveren - Alt İşveren İlişkisi Bulunan Hallerde Kurul Oluşturma Yükümü	138
a. Asıl İşveren - Alt İşveren İlişkisinin Altı Aydan Fazla Sürmesi	138
b. İşbirliğinin Çalışan Sayısına Göre Yapılması.....	138

c. Asıl İşveren - Alt İşveren İlişkisinin Bulunmadığı Hallerde.....	140
4. Aynı İşverene Ait Kurullar Arasındaki İlişki	140
C. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun Oluşumu.....	141
1. Kurulda Yer Alacak Kişiler	141
2. Kurulda Yer Alacak Kişilerin Atama veya Seçimle Belirlenmesi.....	142
D. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun Görev, Yetki ve Sorumlulukları	143
E. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Üyelerinin Eğitimi	150
F. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının Çalışma Usul ve Esasları	153
G. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun Yükümlülükleri.....	156
H. Çalışanların Kurula Yardımcı Olma ve Kurul Kararlarına Uyma Yükümlülüğü.....	157
XII. ACİL DURUM PLANLARI, YANGINLA MÜCADELE, İLK YARDIM VE TAHLİYE	157
A. Acil Durum Planları, Yangınla Mücadele ve İlk Yardım	157
1. İşverenin Yükümlülükleri.....	157
a. Acil Durumların Belirlenmesi	158
b. Acil Durum Planı Hazırlanması.....	159
i. Genel Olarak	159
ii. Aynı Çalışma Alanının Birden Fazla İşveren Tarafından Paylaşılması ve Asıl İşveren Alt İşveren İlişkisinde Acil Durum Planları	161
iii. Tatbikat Yapılması	161
iv. Acil Durum Planlarının Yenilenmesi.....	162
c. Çalışanların Görevlendirilmesi.....	162
d. Diğer Yükümlülükler	166
e. Yaptırım.....	167
2. Çalışanların Yükümlülükleri.....	168
B. Tahliye.....	168

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI
KAVRAMLARI

I. İŞ KAZASI.....	171
A. Kavrama Genel Bir Bakış.....	171
1. İş Kazası Terimi.....	171
2. İş Kazası – Kusur İlişkisi.....	172
B. Sosyal Güvenlik Hukuku Bakımından İş Kazası.....	173
1. Sigortalılık.....	173
2. 5510 Sayılı Kanun’da İş Kazası Sayılan Haller	173
a. Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada Meydana Gelen Kazalar	173
b. İşveren Tarafından Yürütülmekte Olan Bir İş Nedeniyle.....	180
c. İşçinin Görevli Olarak Gönderilmesi Halinde Asıl İşini Yapmaksızın Geçen Zamanlarda.....	182
d. Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda.....	185
e. Sigortalının İşveren Tarafından Sağlanan Bir Taşıtla İşin Yapıldığı Yere Gidiş ve Gelişi Sırasında..	185
3. Sigortalının Bedenen veya Ruhen Engelli Hale Gelmesi veya Ölmesi.....	190
4. İş Kazasının Bildirimi.....	191
a. Bildirimin Amacı.....	191
b. Bildirimin Süresi ve Kapsamı	192
c. Bildirimin Şekli.....	194
C. Bildirimin Süresinde Yapılmamasının Yaptırımını	195
1. İş Kazasının Soruşturulması ve Tespiti.....	196
a. Genel Olarak.....	196
b. İş Kazasının Tespiti Davası.....	198
D. İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku Bakımından İş Kazası.....	200

1. 6331 sayılı Kanun'da İş Kazası Tanımı	200
2. 6331 Sayılı Kanun'da İş Kazasının Kayıt ve Bildirilmesi	204
a. İşverenin İş Kazasını Kayıt ve Bildirim Yükümlülüğü	204
b. Sağlık Hizmeti Sunucusunun İş Kazasını Bildirim Yükümlülüğü	206
3. 6331 Sayılı Kanun'da Sağlık Muayenesi ve İlave Eğitim.	207
a. İşe Dönüşte Talep Üzerine Sağlık Muayenesi.....	207
b. İşe Dönüşte İlave Eğitim	207
4. Maden İşyerlerinde "Ölümlü İş Kazası"	208
II. MESLEK HASTALIĞI.....	208
A. Kavrama Genel Bir Bakış.....	208
B. Sosyal Güvenlik Hukuku Bakımından Meslek Hastalığı.....	212
1. Sigortalılık	212
2. İş ve Hastalık Arasında Nedensellik Bağı	213
3. Zararın Ortaya Çıkması.....	217
4. Meslek Hastalığının Bildirimi.....	217
5. Meslek Hastalığının Tespiti Süreci	218
i. Ön Tanı Süreci.....	219
ii. Tanı Süreci.....	220
iii. Kesin Tanı (Karar) Süreci.....	220
C. İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku Bakımından Meslek Hastalığı.....	224
1. 6331 sayılı Kanun'da Meslek Hastalığının Tanımı	224
2. 6331 sayılı Kanun'da Meslek Hastalığının Kayıt ve Bildirimi.....	227
a. İşverenin Meslek Hastalığını Kayıt ve Bildirim Yükümlülüğü	227
b. İşyeri Hekimi veya Sağlık Hizmeti Sunucusunun Meslek Hastalığını Sevk Yükümlülüğü	230
c. Yetkilendirilen Sağlık Hizmeti Sunucusunun Meslek Hastalığını Bildirim Yükümlülüğü.....	231

3.	6331 Sayılı Kanun'da Sağlık Muayenesi ve İlave Eğitim.	231
a.	İşe Dönüşte Talep Üzerine Sağlık Muayenesi.....	231
b.	İşe Dönüşte İlave Eğitim.....	232
4.	Meslek Hastalığından Ayrılan Bir Kavram: İş ile İlgili Hastalıklar	232
5.	Covid-19 Virüsü Bakımından Değerlendirmeler.....	234
a.	İş Kazası Bakımından	235
b.	Meslek Hastalığı Bakımından	238
c.	Hastalık Bakımından.....	241
d.	Kanaatimiz	243

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM İŞVERENİN SORUMLULUĞU

I.	İŞVERENİN HUKUKİ SORUMLULUĞU.....	245
A.	Genel Olarak.....	245
B.	Sorumluluğun Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Sorumluluk Hükümlerine Tabi Olması	246
C.	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucunda Sigortalıya ve Hak Sahiplerine Yapılan Sosyal Sigorta Yardımlarına Genel Bir Bakış.....	249
D.	İşverenin Sorumluluğu ve Bu Sorumluluğunun Niteliği.....	251
1.	İşverenin Kurum Karşısında Sorumluluğu.....	251
a.	İşverenin Kurum Karşısındaki Sorumluluğunun Ana Hatları.....	251
b.	İşverenin Kurum Karşısında Kusursuz Sorumluluğu	259
2.	İş Kazası veya Meslek Hastalığı Halinde Üçüncü Kişilerin Kurum Karşısındaki Sorumluluğu	260
3.	İşverenin Sigortalıya ve Hak Sahiplerine Karşı Sorumluluğu	261
E.	Kaçınılmazlık	275

II. İŞVERENİN CEZAI SORUMLULUĞU	288
A. İdari Para Cezası	288
1. İdari Para Cezalarında Kanunilik İlkesi.....	288
2. İdari Para Cezasını Gerektiren İhlaller ve İdari Para Cezasının Uygulanması	289
a. İdari Para Cezasını Gerektiren İhlaller	289
b. İdari Para Cezasının Uygulanması.....	293
c. Aynı Fiil İçin İki Ayrı İdari Para Cezası Verilip Verilemeyeceği Konusu	293
3. İdari Para Cezasını Vermeye Yetkili Makam	296
4. İdari Para Cezasından Sorumluluk	298
5. İdari Para Cezasının Ödenme Süresi ve Yeri.....	299
a. İtiraz Yoluna Başvurmadan Ödeme Halinde İndirim Uygulanması.....	299
b. İdari Para Cezasının Taksitlendirilmesi.....	300
c. İtiraz Edilmesinin Tahsilatı Durdurması.....	301
i. Kural.....	301
ii. İstisna.....	302
6. İdari Para Cezasında Zamanaşımı.....	302
a. Soruşturma Zamanaşımı	303
b. Yerine Getirme Zamanaşımı.....	304
7. İdari Para Cezasına Karşı İtiraz.....	305
a. Başvuru Yolu ve Yeri.....	305
b. Sulh Ceza Hakimliği'nin Kararına İtiraz	307
B. Türk Ceza Kanunu'ndan Doğan Sorumluluk	308
1. Genel Olarak.....	308
2. Failin Belirlenmesi.....	324

BEŞİNCİ BÖLÜM ÇALIŞANLARIN HAKLARI

I.	ÇALIŞMAKTAN KAÇINMA HAKKI	343
	A. Genel Olarak.....	343
	B. Çalışmaktan Kaçınma Hakkının Şartları.....	345
	1. Ciddi ve Yakın Tehlikenin Önlenabilir Olması Durumunda.....	348
	2. Ciddi ve Yakın Tehlikenin Önlenemez Olması Durumunda.....	349
	C. Çalışmaktan Kaçınma Hakkının Hükümleri.....	351
II.	İŞ SÖZLEŞMESİNİ FESİH HAKKI.....	351
	A. Genel Düzenleme	351
	B. Düzenlemenin Kapsamı.....	352
	C. Feshin Türü.....	353
	D. Koşulları.....	353
	E. Özel Düzenlemeler.....	355

ALTINCI BÖLÜM ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE BU YÜKÜMLÜLÜĞE AYKIRI DAVRANIŞIN SONUÇLARI

I.	ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	357
	A. Genel Olarak.....	357
	B. Genel Yükümlülük: İş Sağlığı ve Güvenliğini Tehlikeye Düşürmemek	361
	C. İş Sağlığı ve Güvenliği Talimatlarına Uymak ve Eğitime Katılmak.....	365

D. Üretim Araçlarını ve Kişisel Koruyucu Donanımları Doğru Kullanmak.....	366
1. Üretim Araçlarını Doğru Kullanmak	366
2. Kişisel Koruyucu Donanımları Doğru Kullanmak ve Korumak.....	367
E. İşverene ve Çalışan Temsilcisine Haber Vermek.....	369
F. İşbirliği Yapmak	370
G. Bağımlılık Yapan Maddeleri Kullanmamak.....	371
II. ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜĞÜNE AYKIRI DAVRANMASININ SONUÇLARI	375
A. Hukuki Sorumluluk	375
B. Cezai Sorumluluk.....	376
C. İş Sözleşmesinin Feshi.....	378
D. Disiplin Cezası.....	386

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞAN KADINLARIN, ÇOCUKLARIN VE ENGELLİLERİN KORUNMASI

I. ÇALIŞAN KADINLARIN KORUNMASI	389
A. Genel Olarak Kadın İstihdamı	389
B. Çalışan Kadınların Korunması Hakkında Uluslararası ve Bölgesel Düzenlemeler	390
1. BM Düzenlemeleri.....	390
2. ILO Düzenlemeleri	392
3. Avrupa Birliği Düzenlemeleri.....	394
C. Ulusal Düzenlemeler.....	395
1. Anayasa	395
2. Kanunlar ve Yönetmelikler.....	395
D. İş Hukukunda Kadınları Koruyucu Düzenlemeler.....	398

1. Eşitlik İlkesi Bakımından	398
2. Çalışma Yasakları ve Çalışmanın Sınırlandırılması.....	401
a. Yer ve Su Altında Çalıştırma Yasağı	401
b. Gece Postalarında Çalıştırma.....	402
c. Yaptırım.....	403
3. Gebelik ve Analık Durumunda Kadınların Çalıştırılması	403
a. Genel Olarak Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartları	403
b. Analık İzni ve Ücretsiz İzin Hakkı	407
i. Analık İzni	407
ii. Çalışma Süresinin Yarısı Kadar veya Altı Aya Kadar Ücretsiz İzin Hakkı	409
iii. Yaptırım.....	411
c. Süt İzni.....	411
d. Kısmi Süreli Çalışma	413
II. ÇALIŞAN ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN KORUNMASI	416
A. Çocuk Kavramı ve Çalışan Çocuklar	416
1. Genel Olarak.....	416
2. Çocuk Kavramı	418
B. Çalışan Çocukların Korunması Hakkında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler.....	419
1. Uluslararası Düzenlemeler	419
a. BM Düzenlemeleri.....	419
b. ILO Düzenlemeleri	421
2. AB Düzenlemeleri	423
3. Ulusal Düzenlemeler.....	424
a. Anayasa	424
b. Kanunlar ve Yönetmelikler.....	425
C. Çalışma Hayatında Çocuk ve Gençleri Koruyucu Düzenlemeler.....	426

1. Asgari Çalışma Yaşı ve İzin Verilen Çalışmalar.....	426
a. Asgari Çalışma Yaşı.....	426
i. İş Kanunu'nda	426
ii. Diğer Kanunlarda	428
b. Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılabilecekleri İşler... 429	
c. Çalışmanın Yasak Olduğu İşler	432
i. Yer ve Su Altı İşleri.....	432
ii. Gece Çalışmaları.....	432
iii. Diğer İşler	432
2. Çalışma ve Dinlenme Süreleri	433
a. Çalışma Süreleri.....	433
b. Dinlenme Süreleri.....	435
i. Ara Dinlenmesi.....	435
ii. Hafta Tatili, Ulusal Bayram ve Genel Tatil.....	435
iii. Yıllık Ücretli İzin.....	436
3. Yaptırım	436
D. İşverenlere Yönelik Yükümlülükler.....	437
1. İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından	437
2. Diğer Yükümlülükler	438
III. ÇALIŞMA HAYATINDA ENGELLİLERİN KORUNMASI.439	
A. Çalışma Hayatında Engelliler.....	439
1. Genel Olarak.....	439
2. Engelli Kavramı.....	440
3. Engellilerin İstihdama Katılma Oranları.....	441
4. Çalışma Hayatında Engellilere Yönelik Temel Uluslararası Düzenlemeler	442
5. Ulusal Düzenlemeler.....	445
a. Anayasa	445
b. Engelliler Hakkında Kanun	446
c. İş Kanunu.....	446
i. Engelli İşçi Çalıştırma Yükümlülüğü	447
ii. Ayrımcılık Yasağı	451

iii. Korumalı İşyerleri.....	452
B. Engelli Çalışanlar Bakımından İş Sağlığı ve Güvenliği.....	454
1. Genel Olarak.....	454
2. Mevzuat Hükümleri.....	455

SEKİZİNCİ BÖLÜM

GECE ÇALIŞMASI VE POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

I. GECE ÇALIŞMASI.....	459
A. Genel Olarak.....	459
B. Yönetmelikler Bakımından Uygulama Önceliği Meselesi	460
C. Gece Çalışmasının Tanımı.....	461
D. Gece Çalışmalarının Süresi.....	463
1. Genel Kural	463
2. İstisnalar.....	464
E. Gece Postalarında Çalıştırılacak İşçiler İçin Sağlık Raporunun Alınması	465
F. Gece Çalıştırma Yasağı	467
G. Postalar Halinde Çalışmada Gece Postalarının Değişme Süresi.....	468
H. Gece Postalarında Çalışan Kadınların İşyerine Ulaşımı.....	469
II. POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA	470
A. Genel Olarak.....	470
B. İşçi Postalarının Düzenlenmesi ve İlanı.....	471
C. Postalar Halinde Çalışmalarda Dinlenme Süreleri	474
1. Posta Değişiminde Dinlenme Süresi	474
2. Ara Dinlenmeleri	474
3. Hafta Tatili.....	474

DOKUZUNCU BÖLÜM
İŞ TEFTİŞİ

I. GENEL OLARAK.....	475
II. İŞ TEFTİŞ KAVRAMI.....	477
III. İŞ TEFTİŞİNİN TÜRLERİ.....	478
IV. TEFTİŞ RAPORUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	479
V. MÜFETTİŞLERİN TEFTİŞE İLİŞKİN GÖREV VE YETKİLERİ	481
VI. MÜFETTİŞİN AYKIRILIKLARIN GİDERİLMESİ İÇİN ÖNEL VERMESİ KONUSUNDAKİ TAKDİR YETKİSİ.....	485
KAYNAKÇA	487